

NIEUWSBRIEF

voorjaar 2000

Pagina	INHOUD
2	Bezoek International Board of Overseers; observations
3	Master of Public Policy; een schets van de contouren
6	Het eerste Post-MPA seminar; een terugblik
7	Leergang Master of Public Administration; stand van zaken
8	Leergang Master of Crisis and Disaster Management; Symposium Veiligheids- & Crisismanagement in de 21e eeuw
10	Leergang Politie Leiderschap: een terugblik
11	Interdepartementale Management Leergang; Een niet alledaagse afstudeerscriptie
12	Europa en Decentrale Overheden; Congres Europa ons buitenste binnenland
14	Modules Europese Staten; 'Er zijn nu eenmaal in Europa meer bergen dan polders', ervaringen
15	van een deelnemer Zojuist verschenen: nieuwe literatuur
16	Personalia Agenda

**BEZOEK
INTERNATIONAL
BOARD OF
OVERSEERS**

Op 10 en 11 april 2000 ontving de NSOB haar International Board of Overseers. De IBO, die bestaat uit prof. J. Boston (Victoria University of Wellington, Nieuw Zeeland), prof. J.P. Burns (University of Hong Kong, China), prof. J.J. Hesse (Europaeisches Zentrum, Berlijn), prof. Y. Mény (European University Institute, Florence) en D. Piet (École Nationale d'Administration, Parijs), is ingesteld ten behoeve van de internationale externe kwaliteitsbewaking van de verschillende opleidingen.

Tijdens het bezoek heeft de IBO zich met name bezig gehouden met de leergang Master of Public Administration, de Interdepartementale Management Leergang en de in ontwikkeling zijnde leergang Master of Public Policy.

Het oordeel van de IBO over de NSOB en de genoemde opleidingen is neergelegd in een aantal 'observations', die hieronder integraal zijn weergegeven.

Observations

This report is based on the written material available to us and opportunities to visit the school and talk to the staff and students.

General

- We applaud the NSOB's emphasis on the public sector and its recognition of the distinctive character of the public sector.
- We note that the NSOB is not a state institution. This is appropriate as it provides a higher level of autonomy.
- We observe that the NSOB has strong support from the Ministries and a close working relationship to them. Is the school sufficiently institutionalised to overcome the challenge of the future?
- Our view is that the NSOB should consider broadening its scope of activities to include quango's, and also to include international students. This would add an international dimension, thus increasing the school's competitiveness and giving it more of a comparative focus.

**Master of Public
Administration (MPA)**

We note that the MPA program has certain excellent features, such as: working with teams and projects; an overseas component; problem-based learning, contracts with employers, and individually tailored programs. Issue areas:

- Assessment process: We are uncertain about the extent to which there is verifiable written work assessed at the individual level other than the research reports.
- We note that no distinction is made in quality of the degrees awarded, and wonder why this is so. Why not categorize degrees? Is this possible, given the current assessment methods?
- Report of research findings: We wonder if the school would consider publishing the reports of research findings, in the school's own journal, in occasional papers or in books. We feel this would improve the academic standard of the program: it would be an incentive for students to do quality work, and it would also be of benefit to the discourse on public management in the Netherlands generally.
- Supervision of research reports: What is expected of the local hosts? Are they to provide substantive guidance on methods etc.? Should they have impact on the assessment? How can staff members in the Netherlands assess quality, originality, and accuracy of these reports, written in far-off places?

**Master of Public Policy
(MPP)**

We note that the MPP is an innovative program, in keeping with world trends. Issue areas:

- The involvement of a work-based supervisor in the program is an excellent idea, but we wonder if it could become problematic, in that work-based problems may creep into the academic environment, and students could have difficulty in distinguishing the two. We suggest the contact with the employers in the MPP be used to overcome this problem.
- Does the school want to restrict the MPP program only to those in the public

sector, or are they willing to consider admitting students from outside the public sector?

- How does the MPP compare to university MPP? How distinctive does the school want its MPP to be?

**INTERMINISTERIAL
MANAGEMENT COURSE
(IML)**

We applaud the innovative use of partnership with consultants in this program. Issue areas:

- In order to give a detailed assessment, we need more documentation, including information on how the modules are organised.
- It is unclear to us how the five competencies have been chosen. Why not other competencies as well, such as negotiating, conflict resolving, information management?
- We note that the customers are not fully satisfied. This is not unusual in a program where the customers are very senior civil servants. Does the school have a strategy to overcome this?

Mede naar aanleiding van deze 'observations' zal de schoolleiding in samenspraak met de VMPPA een mission statement opstellen. Ook het thema 'beoordeling' wordt op dit moment actief ter hand genomen.

-0-

**MASTER OF PUBLIC
POLICY: EEN
SCHETS VAN DE
CONTOUREN**

Jonge, talentvolle medewerkers hebben het voor het kiezen in een arbeidsmarkt die zich kenmerkt door toenemende krapte. Overheden beraden zich dan ook indringend op de vraag hoe zij mensen in dienst van de publieke zaak kunnen werven en behouden. Daarnaast is er (ook) binnen overheidsorganisaties doorlopend aandacht voor de vraag hoe de kwaliteit en de brede inzetbaarheid van medewerkers verder versterkt kan worden.

De Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, de Haagse Hogeschool en De Utrechtse School van de Universiteit Utrecht hebben in dat licht gezamenlijk het initiatief genomen tot het ontwikkelen van een nieuwe professional masteropleiding. De opleiding, die leidt naar de titel Master of Public Policy (MPP), richt zich op de competentieontwikkeling van beleidsmedewerkers met twee tot vijf jaar werkervaring, door middel van een duaal leertraject. Ambities van de nieuwe opleiding zijn het ondersteunen van jonge, talentvolle medewerkers bij het toe groeien naar een seniorpositie, het bijdragen aan de professionalisering van werkprocessen binnen overheidsorganisaties en het ondersteunen van het HRM-beleid. Nadrukkelijk wil de opleiding bijdragen aan het motiveren van en perspectief bieden aan jonge medewerkers om deze zodoende te behouden voor het openbaar bestuur. Daarmee hangt samen dat de kwaliteit van de dienstverlening grotendeels afhankelijk is van loyaliteit van werknemers.

Doelstellingen van de MPP zijn:

- Ontwikkelen van het individu
- Geïntegreerd in zijn werkomgeving
- Samenwerken van alle betrokkenen in de organisatie
- Body of knowledge verbinden met praktijk

De opleiding is opgezet als een duaal traject, waarin leren en werken parallel geschakeld zijn. Het gaat om een programma waarin de deelnemers werkend leren en lerend werken. Heel nadrukkelijk beoogt het programma steeds weer aansluiting te zoeken bij het individuele ontwikkelingstraject van de deelnemer en opleidingsactiviteiten aan te

bieden die het natuurlijke proces van competentieverwerving ondersteunen en versnellen. Daarom ook is er doorlopend aandacht voor reflectie op de eigen werkpraktijk en gerichte aandacht voor de inzichten die aan eigen ervaringen te ontleen zijn. Competentieontwikkeling is hierbij geen lineair, maar een cyclisch proces waarin de afsluiting van de ene fase tegelijk steeds weer de opstap is naar een volgende fase in het immer voortgaande traject van een leven lang leren. De duale opzet van de opleiding tot Master of Public Policy vraagt niet alleen veel van de deelnemer en de opleidingsorganisatie, maar ook van de organisatie waarin de deelnemer werkzaam is. Begeleiding op de werkplek is essentieel. Een duaal traject kan alleen slagen als leidinggevendend bereid zijn de deelnemer daadwerkelijk de ruimte te geven om op het werk te leren, praktijkleermeesters gevonden kunnen worden die in staat zijn de benodigde begeleiding te bieden en de directe werkomgeving ook zelf openstaat voor nieuwe leerervaringen.

Bij de start van de opleiding wordt door elke deelnemer een assessment gedaan en een leercontract gesloten. In dit contract geeft de deelnemer aan welke leerdoelen hij/zij zichzelf stelt, wat de belangrijkste leervragen zijn en welke inzet van hem verwacht mag worden. Ook de werkgever en de opleidingsorganisatie zijn partij in het contract. Van hen wordt verwacht dat ze specifiek aangeven welke inspanningen geleverd worden om de deelnemer te laten slagen in de ambities die in het leercontract zijn vastgelegd. Door de deelnemersgroepen samen te stellen uit mensen met uiteenlopende achtergronden in termen van disciplinaire herkomst en overheidorganisatie, kunnen deelnemers ook veel van elkaar leren.

Gedachte is om in de Master of Public Policy een aantal rode draden te vervlechten met betrekking tot het inhoudelijke concept. Deze componenten zullen door de gehele opleiding een rol spelen. Het gaat om:

- Beleidsmogelijkheden van ICT en e-gouvernance
- Europa buitenste binnenland: de 4^e macht in relatie tot de werkpraktijk
- De (lerende) beleidsmedewerker als ambassadeur van de lerende organisatie
- Toekomstoriëntatie

Een deel van de studiebelasting van de MPP omvat activiteiten binnen de opleidingsorganisatie en een ander deel activiteiten op het werk. De opleiding tot Master of Public Policy zoekt aansluiting bij de activiteiten die medewerkers in dienst van de overheid verrichten om zo gerichte competentieontwikkeling mogelijk te maken. Hierbij is gekozen voor een didactisch concept waarin de complexiteit van de aangeboden kennis en inzicht gedurende de opleiding steeds toeneemt. Dit komt tot uitdrukking in een accentverschuiving van analytisch-rationele competentieverwerving naar de ontwikkeling van sociaalinteractieve competenties. Iemand die wil deelnemen aan de MPP moet optimaal gemotiveerd zijn en zowel bereid als in staat om zelfstandig en actief het leerproces binnen de eigen werkomgeving in te richten. Het initiatief ligt in een dergelijk opleidingsconcept in hoge mate bij de deelnemer zelf. De deelnemer moet in staat zijn het leerproces mede zelf richting te geven en tot op zekere hoogte zelf het vermogen hebben om vorm te geven aan de eigen werkpraktijk. Zodoende ontstaat er aansluiting op de geformuleerde leerdoelen en het streven naar de verwerving van de eigen, beoogde competenties. Ook het openstaan voor reflectie op het eigen en andermans handelen (en de effecten hiervan) is een punt van aandacht bij

de wederzijdse afstemming van de wensen en verwachtingen tussen opleidingsorganisatie en deelnemer, in het licht van een (adviserend) oordeel over deelname.

Wezenlijk in het didactisch concept is niet alleen de opbouw van complexiteit, maar ook het werken met (steeds complexere) praktijkprojecten. De ervaring die inmiddels ook in andere opleidingsomgevingen met het leren aan de hand van praktijkprojecten is opgedaan, resulteert in de onderkenning dat het de kunst is goede projecten te identificeren. Hier ligt een belangrijke verantwoordelijkheid voor de deelnemer zelf, maar ook de praktijkleermeester heeft hierin een rol. En ook de docenten die geacht worden de relevante opleidingselementen aan te bieden, zullen hierin inbreng hebben.

Het duale karakter van de opleiding stelt specifieke eisen aan de inrichting van de opleidingsorganisatie. Rollen die kunnen worden onderscheiden zijn:

	Werkomgeving	Opleidingsorganisatie
Inhoud	Praktijkleermeester	Docenten
Proces	Mentor (coach)	Coördinator

Deze schematische indeling representeert overigens geen waterscheiding in taken en verantwoordelijkheden. Het mag duidelijk zijn dat het juist van groot belang is dat alle betrokkenen in onderlinge samenhang invulling geven aan hun specifieke taken en verantwoordelijkheden. Alleen dan valt te verzekeren dat een deelnemer aan de masteropleiding in het duale traject op het juiste niveau de beoogde competenties weet te ontwikkelen.

Informatie:
dr. M.J.W van Twist
(co-decaan) of mw. drs.
D.A.M. de Graaff.
(projectmanager)
tel. 070-302 49 10
e-mail: info@nsob.nl

Opzet is om in september 2000 een eerste groep deelnemers van start te laten gaan. In de volgende nieuwsbrief hoort u meer over de Master of Public Policy.

-0-

**HET EERSTE POST
MPA SEMINAR**

Ton Sonneveld
MPA
Ministerie van
VWS

Van 8 tot en met 10 maart vond het eerste post-MPA seminar plaats. Onderwerp van de bijscholing was 'procesmanagement'. Enige weken later was nog een seminar gepland, over 'publiek private samenwerking', maar dat ging wegens gebrek aan aanmeldingen niet door. Het had overigens niet veel gescheeld of ook het seminar Procesmanagement was niet doorgedaan, want uiteindelijk waren er niet meer dan tien deelnemers.

Hoewel dit seminar - deze bijscholing aansluitend op de MPA-opleiding - was opgezet op uitdrukkelijke wens vanuit de VMPPA (de vereniging van ouddeelnemers aan de MPA), bleek er in de praktijk toch minder animo voor te zijn dan kon worden verwacht. Voor een deel lag dat misschien aan de wervingsfolder die niet erg duidelijk was over de inhoud van de seminars of aan het wervingsmoment – eind november. Degenen die er wel over gedacht hebben om mee te doen, maar zich uiteindelijk niet hebben ingeschreven hebben echter wel wat gemist.

Niet dat de organisatie vlekkeloos was. Het cursusmateriaal werd pas zeer kort van te voren toegezonden en het was zoveel met zo weinig toelichting dat niemand wist wat we nu geacht werden wel en niet vooraf te lezen. De locatie was echter uitstekend gekozen en Roel in 't Veld, Hans de Bruijn en Ernst ten Heuvelhof hebben toch zoveel in hun mars dat de beperkte eigen voorbereiding (hoewel iedereen nog zeer veel had gelezen) zeer werd gecompenseerd.

Het was een intensief programma: woensdagavond, donderdag de gehele dag en avond en vrijdag de gehele dag. Iedereen had het vrijdag aan het eind van de dag dan ook wel gehad, maar we hadden bij de nabespreking ook het gevoel dat we in een heel korte tijd weer waren ondergedompeld in het debat dat de MPA-opleiding zelf zo gekenmerkt had: scherpe analyses, lastige dilemma's en toch een keuze moeten maken, tools die je worden aangereikt om die analyses en keuzen te maken en realistische praktijksituaties waarin je daarmee aan de slag moet.

Ik weet niet of veel van de collega's die deelnamen wisten wat we nu precies onder 'procesmanagement' moesten verstaan of wat we van het seminar konden verwachten, maar aan het eind van het seminar waren er flink wat nieuwe noties ingestampt en waren veel van de oude MPA-noties weer terug gehaald. Want als één ding duidelijk was dan was het wel dat we als MPA'ers uit verschillende jaren toch een breed en diep gezamenlijk interpretatiekader bleken te hebben meegekregen en dat het mogelijk bleek om in zeer korte tijd daarop voortbouwend met nieuwe begrippen en analysekaders aan de slag te gaan.

Ik vond het vermoeiende, maar zeer geslaagde dagen en ik hoop dan ook dat de lage inschrijving er niet toe leidt dat de NSOB het hierbij laat. Misschien dat deze impressie eraan kan bijdragen dat er de volgende ronde meer interesse in deze post-MPA seminars is. Het was dit keer de moeite waard.

-0-

**LEERGANG MASTER
OF PUBLIC
ADMINISTRATOR
(MPA)**

**JAARGROEP
1998-2000**

De jaargroep 1998-2000 zit thans in de toepassingsfase. In deze fase passen de fellows hun verworven kennis en vaardigheden toe in een adviesopdracht bij een opdrachtgever. Het gaat om opdrachten met een hoge graad van complexiteit. Het advies dat de fellows ontwerpen dient innovatief te zijn en de opdrachtgever een duidelijk handelingsperspectief te bieden. Uit een aantal door de werkgevers van de fellows ingediende projectvoorstellen is een keuze gemaakt. Er wordt dit jaar gewerkt aan de volgende projecten:

- Decentralisatie en integraal management aan de Universiteit Utrecht (opdrachtgever: Universiteit Utrecht)
- De toekomst van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport als organisatie (opdrachtgever: Ministerie van VWS)
- Strategische verkenning AMC-positie in stelsel van vrije mededinging (opdrachtgever: Academisch Medisch Centrum)
- Raad voor de Rechtspraak (opdrachtgever: Ministerie van Justitie, Directoraat-generaal Wetgeving, Rechtspleging)
- De rol van de overheid bij het beheer van bedrijfsterreinen (opdrachtgever: Gemeente Almere)

De plenaire presentatie en beoordeling van de eindproducten vinden plaats op 23 juni 2000.

Graduation Day

De feestelijke buluitreiking aan de MPA-fellows, jaargroep 1998-2000, vindt plaats op zaterdag 1 juni 2000 in de voormalige vergaderzaal van de Tweede Kamer. De fellows en hun familieleden en werkgevers zullen worden toegesproken door drs L.M.L.H.A. Hermans, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, waarna mevrouw M.J.A. van der Hoeven, voorzitter vaste kamercommissie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de eerste bul zal uitreiken.

**JAARGROEP
1999-2001**

De eerstejaars groep bevindt zich in de atelierfase. In zelflerende teams werken de fellows aan een complex maatschappelijk vraagstuk. Zij bepalen zelf de vraagstelling, de werkwijze en het uiteindelijke product. Dat kan een rapport zijn, maar ook een artikel in een kwaliteitskrant, of een documentaire. Ze reflecteren op hun leerproces en stellen vast welke competenties ze hebben verworven en nog willen verwerven in het resterende deel van het programma.

De onderwerpen zijn dit jaar:

- 'Poldermodel en varkens';
- 'Infrastructurele projecten – casus Hogesnelheidslijn Zuid';
- 'Samenballen en scheiden aan de hand van de casus uitvoering sociale zekerheid';
- 'De toekomst van de provincies nabij?'
- 'Openbaar bestuur en media'.

**Een impressie vanuit
het syndicaat Openbaar
bestuur en Media**

“Ons syndicaat (Openbaar bestuur en Media) is met een ware zoektocht bezig geweest. Wat speelt binnen het onderwerp? Beschouw je het breed of smal? Gaat het om theoretische of juist praktische? Deze vragen beantwoorden kost tijd, en moeite. Daarbij komt nog dat de gekozen werkwijze in de atelierfase maximaal ruimte biedt aan eigen invulling, zonder dat daarvoor de proceskaders altijd even scherp zijn. Nogmaals: dat betekent kansen, maar ook veel zoeken. Het proces heeft ons tot nu toe een aantal theoretische noties gebracht, die wij de komende tijd nog verder zullen uitdiepen. Voorts hebben we de media nader in actie gezien, in 'eigen keuken': twee keer een krant zien maken: van letterlijk

de eerste redactievergadering vroeg in de dag, tot het 'zakken' (= drukken) van de krant. En we hebben een dag mee mogen draaien op de redactie van NOVA, tot en met het maken van de uitzending aan toe. Wellicht volgen nog enkele participaties. Over het te leveren eindresultaat hakken wij binnenkort enkele knopen door. Naar het lijkt gaat er een kleine maar diepe kloof tussen droom en daad..."

Buitenlands verblijf

De eerstejaars bereiden zich nu ook voor op hun buitenlands verblijf. Er zijn twee nieuwe buitenlandse universiteiten bereid gevonden als gastheer voor onze fellows op te treden. Een aantal fellows zal hun buitenlands verblijf beginnen aan de University of Canberra, Australië (contactpersoon: prof. John Halligan, Faculty of Management); een andere groep gaat naar de George Mason University, Fairfax VA, U.S.A. (contactpersoon: prof. Roger Stough, Institute of Public Policy). Voorts gaan er fellows naar onder andere Blacksburg, Wellington, Glasgow en Leuven.

JAARGROEP 2000-2002

Informatie:
Bart Bosman
projectmanager
tel. 070-302 49 10
e-mail: info@nsob.nl

De belangstelling voor de MPA-opleiding die in september 2000 van start gaat, is verheugend te noemen. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar. Kent u in uw directe omgeving personen die interesse hebben in de opleiding, neemt u dan contact met ons op. De termijn van inschrijving sluit op 1 juli 2000.

-0-

LEERGANG MASTER OF CRISIS AND DISASTER MANAGEMENT

Symposium: Veiligheids- & Crisismanagement in de 21^e eeuw

Op 19 mei 2000 sluiten de studenten van de eerste opleiding Master of Crisis and Disaster Management (MCDM) hun twee jaar durende opleiding af met een symposium. De opleiding geschiedt onder verantwoordelijkheid van het Nibra, de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur en De Utrechtse School. Tijdens dit symposium presenteren de studenten in vijf verschillende syndicaten hun examenwerk.

Als hoofdthema voor dit symposium hebben de studenten gekozen voor het thema 'Veiligheids- en crisismanagement in de 21^e eeuw'. Een thema dat de verschillende onderwerpen, zoals die tijdens hun masteropleiding de revue gepasseerd zijn, in zich verenigt. Onderstaand geven de studenten u inzicht in de verschillende onderwerpen die op deze dag aan de orde zullen komen.

Brandweer in balans: perspectieven voor privatisering van de brandweezorg in Nederland

Privatisering is op dit moment een populair onderwerp. Schiphol wil privatiseren, het openbaar vervoer en de nutsbedrijven zijn of worden geprivatiseerd en binnen de brandweer ontstaan (voorzichtige) publiek-private samenwerkingsverbanden. Sinds het eerste kabinet Lubbers (1982) is verzelfstandiging beleid geworden, echter zonder duidelijke privatiseringsmodellen of -kaders. Vanuit doelmatigheid- en doeltreffendheidoverwegingen werd gedacht dat het beter was om overheidsdiensten op afstand te zetten.

Intussen is duidelijk geworden dat verzelfstandiging voor- en nadelen kent en niet zonder meer toegepast kan worden. Het uitplaatsen van taken op de markt, zonder dat er voldoende concurrentie op de markt aanwezig is, kan averechts werken.

Aan de hand van theoretisch onderzoek en ervaringen met privatisering binnen de brandweer in de Scandinavische landen, Zuid Afrika en de Verenigde Staten zal bekeken worden in hoeverre privatisering van de brandweezorg in Nederland tot de mogelijkheden behoort. Ook zal gekeken worden of er parallellen bestaan met andere hulpverleningssectoren. Nadrukkelijke thema's hierbij zijn de zorgplicht van de Nederlandse overheid en de daarbij behorende kwaliteitsborging. Tevens zal aandacht worden geschonken aan de noodzakelijke

balans tussen betrouwbaarheid en responsiviteit.

**Crisismanagement:
'Van geluk naar
wijsheid'**

De studenten hebben onderzocht op welke wijze de preparatie op de rampenbestrijding kan worden verbeterd door de toepassing van informatie- en communicatietechnologie en een andere kijk op crisismanagement. Met het besturingsparadigma als theoretisch kader is een besturingsmodel ontwikkeld voor crisismanagement. Vanuit deze optiek zijn diverse incidenten in Nederland geanalyseerd. Hierbij is er vooral aandacht besteed aan incidenten met water, chemische incidenten en transportincidenten. De leermomenten zijn vertaald naar suggesties om de informatievoorziening en het crisismanagement in Nederland te verbeteren. Hierbij hebben de studenten de ervaringen verwerkt van hun studiereizen naar Californië en Japan.

**16 miljoen erfenamen
van ons cultureel
erfgoed**

Stelling: *"Uitgaande van de beschikbare kennis en ervaring prepareert de brandweer zich onvoldoende op het beperken van schade als gevolg van brand in een museum. Deze preparatieve lacune kan desastreuze gevolgen hebben voor ons culturele erfgoed opgeslagen en tentoongesteld in musea in geval van brand"*. Gebleken is dat het binnen onze landsgrenzen met de voorbereiding op branden in musea droevig gesteld is. Zowel binnen de museale wereld als binnen de brandweer wordt het in onze stelling geponeerde probleem momenteel nauwelijks onderkend. Er bestaan op regionaal of landelijk vlak ook vrijwel geen structurele contacten tussen vertegenwoordigers van musea en de brandweer. Dit is verbazingwekkend gezien de in de afgelopen drie decennia sterk gestegen maatschappelijke interesse in kunst en cultuur. Binnen de museale wereld heeft de toegenomen belangstelling onder meer geresulteerd in explosief gestegen bezoekersaantallen, meer musea, uitbreiding van collecties, veel aandacht voor beveiliging en instandhouding, maar binnen de veiligheidsgedachte onvoldoende aandacht voor de gevolgen van brand. De presentatie heeft voornamelijk tot doel bewustzijn binnen beide organisaties te genereren. Bewustwording blijkt altijd een essentiële voorwaarde om tot verbetering van de situatie te komen.

**Welke bestuurlijke
inbedding past bij de
brandweezorg in de
toekomst?**

De zorg voor de veiligheid van haar inwoners is van oudsher een van de belangrijkste zorgtaken van de lokale 'overheid'. Vanaf het moment dat Thorbecke in 1848 de eerste aanzet gaf tot de huidige bestuurlijke inrichting van Nederland, is de brandweezorg in eerste instantie een lokale, en dus een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Met de taakuitbreiding van de brandweer in de jaren '80, de jaren waarin de brandweer de wettelijk verankerde verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding heeft gekregen, bleek de lokale inbedding toch niet in alle gevallen antwoord te kunnen geven op de aanpak van de risico's op lokaal maar ook zeker op bovenlokaal niveau. Nu net over de drempel van een nieuw millennium, wordt het duidelijk dat de huidige bestuurlijke inbedding van de brandweer geen garantie vormt voor het afdoende kunnen organiseren van de veiligheid van onze samenleving als samenhangend geheel. De vraag is dan ook; leidt de huidige bestuurlijke inbedding niet tot een versnippering van verantwoordelijkheid, kennis, capaciteit en financiële mogelijkheden, waardoor de brandweer er niet meer in slaagt haar verantwoordelijkheden in de toekomst te waarborgen.

Informatie:
mw M. Knibbeler,
Nibra, projectmanager
tel. 026 355 24 24

De eerste leergang wordt in mei 2000 afgesloten. De derde leergang Master of Crisis and Disaster Management gaat van start in september 2000.

-0-

LEERGANG POLITIE LEIDERSCHAP

Op 22 februari jongstleden is aan de eerste groep deelnemers van de toekomstige generatie leidinggevendenden van de politie het diploma Executive Master of Police Management van de Leergang Politie Leiderschap uitgereikt. Kernvragen in deze leergang zijn de veranderingen die zich nu en in de toekomst (kunnen) voordoen in de samenleving en de betekenis van die veranderingen voor het functioneren van de politie.

Martin Heerschap
Plaatsvervangend
korpchef, Regiopolitie
Haaglanden

Bij deze diploma-uitreiking heeft een van de deelnemers een toespraak gehouden. Deze speech is zo treffend en beschrijvend geweest ten opzichte van de leergang en de deelnemers dat wij een gedeelte van de speech, uiteraard met toestemming, hieronder hebben opgenomen.

De organisatie

“Namens de deelnemers van de leergang mag ik enige woorden tot u richten. Dit ervaar ik als een eer om met een paar woorden stil te staan bij de afronding van dit voor ons ingrijpende project en bij de betekenis die de leergang voor ons en onze omgeving heeft gehad.

Prof. dr. Albert Koers, de decaan die vooral onze besturingscompetentie trachtte te ontwikkelen. Speelruimte geven voor eigen ideeën en verantwoordelijkheden en tegelijkertijd het beoogde niveau van de leergang bewaken. Later bleek dit als vanzelf te samen te gaan. Een prestatie van formaat zeker gezien de ruis uit de omgeving van korpchef en politievakonderwijs. Dank hiervoor, Albert. Dank ook aan de projectmanager Marjolein van Velzen, die immer aan onze zijde verkeerde en naast de organisatorische kant ook de inhoud van de studie belangstellend op de voet volgde. Bovendien met oog voor details, zoals de bloemen voor het thuisfront. We zullen je missen Marjolein

Het concept van de leergang, een samenwerkingsverband van de NSOB, De Utrechtse School en de Universiteit Nijenrode, legde een netwerk bloot van vele kern- en gastdocenten van naam. Niet elke keus pakte goed uit, maar we verkeerden doorgaans in het gezelschap van boeiende en inspirerende inleiders, die bovendien met interesse kennis namen van onze ervaringen en denkbeelden en die de moed hadden het geplande reisschema te verlaten en naar minder bekende discussieoordelen te trekken. Met inachtneming van de evaluatie die wij over de leergang hebben uitgebracht wil ik het curatorium feliciteren met het uiteindelijke resultaat. Dank ook aan hen die de uitvoering van de leergang hebben mogelijk gemaakt, zoals Margreet Haverkamp.

De betekenis voor onze omgeving

Voor onze werkomgeving is de leergang ook betekenisvol geweest en zal dit waarschijnlijk ook blijven. De afwezigheid voor 14 modules en twee 6-weekse stages is bepaald niet ongemerkt gebleven; onze waardering voor de bereidheid van het ministerie en de korpsen om met geld en tijd in onze ontwikkeling te investeren is groot. Dank ook aan degenen die ons hebben voorgedragen en aan de collega's die in de gaten zijn gesprongen die wij onvermijdelijk lieten vallen. Onze door de leergang geïnspireerde ideeën voor toepassing in de actuele werksituatie moeten de investering terugverdienen. Wij durven daarbij een profijtelijke uitkomst te voorspellen.

Nog groter was de impact van de leergang op het thuisfront. Naast genoemde afwezigheid voor modules en stages, gevoegd bij de voorbereidingsbijeenkomsten van de syndicaten, moest het nodige huiswerk worden gedaan. De gemiddelde hoeveelheid studiemateriaal die voor elke module moest worden doorgenomen was fors en soms ontmoedigend. De meesten van u hebben aan den lijve ervaren wat hiervan de gevolgen waren voor het gezinsleven. Het begrip en de steun die we hierbij hebben ondervonden verdient onze grootste dank.

De betekenis van de leergang voor onszelf

Behalve als cursist vervulden we ook de rol van beoordelaar van de gekozen opzet van de leergang. Wij hebben deze kritisch geëvalueerd. Met verwijzing naar het debat hierover in de vakbladen adviseren wij dringend in enig concept de relatie met de buitenwereld te accentueren. Het specifieke vakgebied is belangrijk en boeiend genoeg voor een duidelijke plaats in het programma. Het

vermogen om de verbinding met je omgeving te leggen is echter daarnaast van essentiële betekenis om een effectieve politiezorg in de toekomst te borgen. Wij hebben bewust gekozen voor die externe oriëntatie en de opzet van de huidige leergang heeft ons daarvoor veel ruimte geboden. Het blijft overigens merkwaardig dat het bij diverse gelegenheden gevoerde debat over de leergang buiten de deelnemers om ging. Er werd door de buitenwacht veel over ons gesproken, nimmer met ons.

Naast kennissen hebben we ook veel kennis opgedaan. Theoretisch, maar vooral ook de praktische toepassing, waarbij de twee stages belangrijke referentiepunten en bronnen van inspiratie vormden. Onze denkbeelden hebben we verwerkt in een scenariostudie die we donderdag 24 februari aanstaande met trots zullen presenteren. Tenslotte hebben we ook van elkaar en over onszelf geleerd. We zijn niet bepaald zachtzinnig met elkaar omgesprongen. Waar bij aanvang nog de interne ordening, de pikorde, een rol speelde, is deze in de loop van onze samenwerking verdrongen door gevoelens van belangstelling, respect en support. De groepsdynamiek was betekenisvol, vooral in de kleinere studiegroepen, de syndicaten. We hebben elkaar gespiegeld, gevormd en leren waarderen. Wanneer collegiale samenwerking op het strategische niveau van de Nederlandse politie een factor van betekenis is, hebben jullie, collega's je kandidatuur overduidelijk gemaakt. Jullie hebben naast je drukke baan een prestatie van formaat geleverd. Ik feliciteer jullie daarmee en dank jullie hiervoor."

Aldus de speech van de heer Heerschap. Het tastbare eindproduct van deze eerste leergang is gebonden in een boek dat de titel heeft meegekregen 'Ceci n'est pas l'avenir: in verbinding naar de toekomst'.

-0-

**INTERDEPARTE-
MENTALE MANAGE-
MENT LEERGANG**

**Een niet alledaagse
afstudeerscriptie**

Malcolm MXX is de naam van een van de hoofdpersonen uit het eindwerkstuk van een leergroep uit de IML-IV. We laten u even met hem kennismaken en citeren letterlijk uit het begin.

"Malcolm stond op, slikte een pepper en zette zijn holografisch vizier op. Mornin Malcolm, what can I do for you, zei de bril, nadat die de drager geïdentificeerd had. Module 7.24.051, mompelde Malcolm. Ah, you're gonna have your surgery experiment today, zei de bril. Doe niet zo dom, dacht Malcolm, dat weet je toch allang. Dit mocht inderdaad geen verrassing zijn voor de computer. Niet alleen Malcolm maar ook al zijn studiegenoten waren nu verbonden met de server van de medische faculteit in Phoenix, Arizona. Behalve de tweeling uit Vietnam voor wie het tijdstip wat erg ongelukkig uitkwam. Zij zouden zijn verrichtingen een paar uur later bekijken en hun commentaar alsnog doormelden. Wat belangrijker was, ook het Mother Theresia hospitaal in Mexico City was on-line. Na enkele twijfelachtige oefeningen op een dummy stond Malcolm nu voor de moeilijke taak om zijn eerste echte remote surgery uit te voeren".

Het werkstuk Malcolm MXX behandelt een toekomstvisie op het hoger onderwijs aan de hand van verhalen rond vijf personen die omstreeks 2012 leven, werken en studeren. Zij zijn allen betrokken bij het hoger onderwijs vanuit verschillende posities. Hun inzichten, ervaringen en verwachtingen zijn verwerkt en vervat in de thema's ICT, internationalisering, deregulering, marktwerking en kwaliteitsborging. De basis voor dit werkstuk was een sessie van de gehele IML IV groep, een groepsdiscussie met behulp van computers. Een niet onbelangrijke bron waarop verder werd voortgeborduurd was het Ontwerp- Hoger Onderwijs en Opleidingsplan 2000.

Ter afsluiting nog een citaat uit het werkstuk, letterlijk het einde ervan. Tussen Malcolm en deze nu aan het woord komende vroegere inspecteur

zit nog een schat aan informatie en visies, te veel om hier allemaal op te nemen. Daarvoor wordt voor geïnteresseerden verwezen naar het bij de NSOB aanwezige werkstuk.

"Bench marking met behulp van elektronische databanken en individuele certificering zijn momenteel (het jaar 2012) de pijlers die de kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteit van de vak- en beroepsuitoefening borgen. Ik (de voormalig inspecteur) denk dat we kunnen stellen dat er in de afgelopen ruim 10 jaar veel veranderd is en ikzelf ben blij dat ik een bijdrage heb mogen leveren aan deze veranderingen. Maar ik realiseer mij terdege, dat we weer aan de vooravond staan van een nieuwe slag in de ontwikkeling van kwaliteitsborging, want de wereld om ons heen staat niet stil."

Zichtbaar is dat er met veel van de aangereikte leerstof uit de IML creatief en vernieuwend is gewerkt en dat dit met plezier en enthousiasme is gedaan.

Een leuk idee om deze leergroep bestaande uit Frida Hengeveld, Mike van Hooff, Hans van Kessel, Inge Rozema en Ronald Smetsers, in 2012 weer eens bijeen te laten komen en dan echt eens echt terug te laten kijken en te zien wat er van de nu opgeschreven toekomstvisie daadwerkelijk is geworden.

Informatie
mw. drs M. Aghina
(projectmanager)
tel. 070-302 49 10
e-mail: info@nsob.nl

De eerstvolgende lichting van de Interdepartementale Management Leergang, IML VII, begint in september 2000. De inschrijving sluit op 1 juli 2000.

-0-

**LEERGANG
EUROPA EN
DECENTRALE
OVERHEDEN**

**Congres:
Europa ons
buitenste
binnenland**

Waarom 'Europa ons buitenste binnenland'?

De drie Nederlandse bestuurslagen krijgen steeds meer te maken met Europa als nieuwe, vierde binnenlandse bestuurslaag. Europa als buitenland is een mythe geworden. Langzamerhand wordt in Nederland duidelijk, dat Europa als vierde bestuurslaag geen toekomstmuziek is, maar nu reeds realiteit. Rijk, provincies en gemeenten zullen zich er steeds sterker van bewust worden dat een groot deel van hun beleid mede door Europa wordt bepaald. Het is heel belangrijk voor de Nederlandse overheden om goed op de hoogte te zijn van deze nieuwe vierde bestuurslaag om kansen niet te missen, richtlijnen niet te veronachtzamen en risico's te managen. Dat het besef van het belang van Europa in Nederland steeds groter wordt bleek op 20 april jl. tijdens een congres over dit thema, dat georganiseerd werd door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Vereniging voor Overheidsmanagement (VOM), de Gemeente Zoetermeer en de NSOB. In aanwezigheid van meer dan honderd deelnemers werd gesproken over de ontdekking van deze nieuwe vierde binnenlandse bestuurslaag.

Mevrouw mr. C.L. Liebregts, voorzitter VOM en gemeentesecretaris Zoetermeer, opende het congres en vertelde dat het initiatief om dit congres te organiseren was ontstaan tijdens de leergang Europa en decentrale overheden van de NSOB, waaraan zij dit voorjaar meedeed.

In deze leergang is met een heterogene groep deelnemers en docenten (een aantal docenten trad ook tijdens het congres op) uitgebreid gediscussieerd over de invloed van Europese integratie op decentrale overheden.

Stroomversnelling

Drs. M.I. van der Zee, directeur van de directie Europese samenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, vertelde over de stroomversnelling waarin de Europese integratie de laatste 10 jaar is geraakt. Niet alleen nationale bestuurders hebben een verantwoordelijkheid in het integratieproces, maar ook regionale en lokale bestuurders. Hoe zal het verder gaan met de Europese integratie? Toekomstvoorspellingen zijn moeilijk.

Als situatieschets legde Van der Zee een aantal vragen neer.

Gaat Europese integratie in dezelfde stroomversnelling verder? Er zijn mensen die het 'f-woord' (van federaal) weer in de mond durven nemen. Is een Europa van verschillende snelheden een reële toekomststoptie? Binnen een aantal jaar zal de Europese Unie een kleine 30 leden tellen. Zal de huidige Noord-Zuid dimensie in de toekomst worden overschaduwd door een Oost-West dimensie?

Implementatie van Europese regelgeving

Prof.dr. B. Hessel, bijzonder hoogleraar Europees recht en decentrale overheden, en F.N.M. Hilterman, Europacoördinator VNG, spraken hun zorg uit over de wijze waarop Europa is ingebed in de verschillende organisaties. Het is een misverstand om te denken dat de implementatie van Europese regelgeving altijd via de Rijksoverheid verloopt. Decentrale overheden hebben een eigen verantwoordelijkheid op dit gebied. Fouten in de implementatie van Europese regelgeving gaan de lidstaat Nederland geld kosten. Decentrale overheden moeten de gevaren beschouwen als uitdagingen en kansen. De VNG is van mening dat preventief beleid de juiste weg is om decentrale overheden te helpen met hun taak in het Europese veld. Voorlichting en informatie zijn belangrijke middelen om decentrale overheden op de hoogte te stellen van de kansen die Europa kan bieden. De oprichting van een kenniscentrum voor Europees recht en decentrale overheden is een goede manier om deze informatie te kunnen verschaffen.

Consequenties van Europa voor het gehele Openbaar Bestuur

Drs. J.P. Dirkse, directeur-generaal Constitutionele Zaken en Koninkrijksrelaties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, sprak over de consequenties van Europa voor het gehele Openbaar Bestuur. Overall in Nederland is merkbaar dat het huidige beleid al gebaseerd is op Europees beleid. Europa vormt een volwaardige bestuurslaag sui generis. Wat betekent dit voor de andere bestuurslagen in ons land?

Decentrale overheden dienen te zorgen voor een correcte uitvoering van communautaire regelgeving. De decentrale overheden en de Rijksoverheid moeten samenwerken om problemen met implementatie van Europese regelgeving te voorkomen. Bij de decentrale overheden is het besef dat Europa doorwerkt in de decentrale bestuurslaag aanwezig. Decentrale overheden zijn steeds meer vertegenwoordigd in Brussel. De decentrale overheden moeten als bondgenoten van het Rijk worden beschouwd voor samenwerking als 'BV Nederland'.

De doorwerking van Europa in de verschillende bestuurslagen heeft een aantal consequenties voor het Rijk. Het werk van het Rijk wordt complexer, omdat er meer spelers betrokken zijn en de eenheid gewaarborgd moet worden. De kracht van belangenbehartiging en de effectiviteit moeten omhoog. Er is uitwisseling van informatie en overleg nodig tussen de verschillende bestuurslagen. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het IPO en de VNG. De voorstellen van Europese Commissie worden geanalyseerd

op de gevolgen voor decentrale overheden. Een gezamenlijk kenniscentrum kan een spilfunctie in deze ontwikkelingen vervullen en kan dienen als vraagbaak voor onder andere implementatie van regelgeving.

Themabijeenkomsten

Tijdens een aantal themabijeenkomsten werd in kleine groepen meer diepgaand over bepaalde onderwerpen doorgesproken. Een aantal themabijeenkomsten werd gegeven door docenten uit de leergang Europa en decentrale overheden, namelijk:

- F.N.M. Hilterman (lobby)
- drs. R. Gans (lobby)
- prof. dr. B. Hessel (maak van de gevaren een uitdaging)
- mevrouw dr. M. den Boer (Europese veiligheid en zekerheid)

Informatie:

prof.dr. B. Hessel,
cursusleider
(030 253 70 50)
drs. M. Aghina,
projectmanager
tel. 070 302 49 10
e-mail: info@nsob.nl

Mocht u geïnteresseerd zijn in het onderwerp Europa en Decentrale Overheden dan kunt u bij de NSOB een brochure aanvragen van de nieuwe leergang Europa en decentrale overheden die in oktober 2000 van start gaat. De termijn van inschrijving eindigt op 15 augustus 2000.

-0-

MODULES EUROPESE STATEN

Komend najaar vindt de tweede editie plaats van de Modules Europese Staten voor leden van de Algemene Bestuursdienst. De brochure voor deze modules verschijnt begin mei.

“Er zijn nu eenmaal in Europa meer bergen dan polders.”

Wij vroegen één van de deelnemers aan de eerste editie zijn ervaringen op papier te zetten.

Mr. L.V. Mazel,
plv. directeur-
generaal Bureau
Algemene
Bestuursdienst

“Toen de gelegenheid zich voordeed om mee te doen aan de Modules Europese Staten heb ik dit met beide handen aangegrepen. Het is erg leuk om vanuit het Nederlandse overheidsbestel de luiken naar buiten open te zetten en kennis te nemen van achtergronden en politiek-historische overwegingen bij de partners van Nederland in Europa. Er zijn nu eenmaal in Europa meer bergen dan polders.

Kennis van de culturele achtergronden bij Europese ambtelijke processen is een onontbeerlijke bagage voor ABD-leden. Maar al te vaak concentreren Nederlandse ambtenaren zich op de voor Nederland belangrijke dossiers zonder zich af te vragen waarom buitenlandse collega's soms reageren zoals ze doen. De reactie van buitenlandse collega's wordt te gemakkelijk gezien als een eigenaardigheid waaraan voorbij kan worden gegaan.

De Modules Europese Staten waren een unieke gelegenheid om je daarin te verdiepen. Er werd een samenhangend patroon geschetst van politiek-culturele overwegingen die geleid hebben tot de instituties in Europa en hoe zij hun rol in besluitvormingsprocessen op het hoogste niveau spelen.

Wat zeer bevruchtend werkte, was de combinatie van politiek-historisch en economisch. Juist die combinatie leidde tot kennis en debat, waarbij een stevig beroep werd gedaan op ieders intelligentiequotiënt. Het waren vijf modules, waarvan bij terugkijken de spanning nog steeds niet verdwenen is. Bovendien is deze cursus een uitgelezen kans om je collega's uit de Rijksdienst te leren kennen en achter de motieven te komen van hun optreden in de Europese arena. Doen!”

INFORMATIE

mw. drs. M. Aghina,
projectmanager
tel. 070-302 49 10
e-mail: info@nsob.nl

De tweede editie van Modules Europese Staten begint najaar 2000. De inschrijving sluit op 1 september 2000.

-0-

ZOJUIST VERSCHENEN

Prof. dr. R.J. in 't Veld
(red.)

Willens en Wetens. De rollen van kennis over milieu en natuur in beleidsprocessen.

Utrecht, Uitgeverij
Lemma
ISBN 90-5189-867-3.

Ruzie over de prognose van rentabiliteit en milieueffecten van de Betuweroute, conflicten over de berekening van vliegtuiglawaai en over aantallen gehinderden, onmin over de Milieubalans, verwijten over statistische incompetentie en beschuldigingen van corruptie aan het adres van onderzoeksbureaus. Het zijn maar enkele voorbeelden van wat er in de Nederlandse media de afgelopen tijd te doen is geweest rond milieuonderzoek. Het zijn evenzovele getuigen van spanningen tussen de politiek enerzijds en wetenschappelijke instellingen anderzijds.

Willens en Wetens is gewijd aan de analyse van deze spanningen bij een aantal grote projecten en bij het mestbeleid. Kennis blijkt soms niet te worden gebruikt en vaak anders dan de producent had gedacht. Het boek mondt uit in een aantal voorstellen om de inbreng van milieu- en natuurkennis in het beleid te optimaliseren.

Met bijdragen van: mw. drs. A. van der Aa, dr. B.J.M. Ale, prof. dr. P.H.A. Frissen, dr. J. Frouws, prof. dr. ing. G.R. Teisman, prof. dr. R.J. in 't Veld, mw. drs. A.J.M. Verheij en drs. A. de Wit.

Eindprodukt van de
eerste Leergang Politie
Leiderschap

Ceci n'est pas l'avenir, In verbinding naar de toekomst.

Utrecht, Uitgeverij De
Utrechtse School (DUS)
ISBN 90-805498-1-9.

De Leergang Politie Leiderschap is een in-company opleiding voor de Nederlandse politie. De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie fungeren als opdrachtgevers. De opleiding heeft ten doel de deelnemers qua kennis, vaardigheden en attitudes beter voor te bereiden op functies in de korpsleiding. Dit vooral door hen diepgaand kennis te laten maken met ontwikkelingen en veranderingen in de omgeving van de politie. De leergang richt zich dus niet op specifiek politiegebonden kennisgebieden en vaardigheden.

Dit boek geeft een samenvatting van het proces en de inhoudelijke resultaten die daar als het ware uit geboren zijn.

-0-

PERSONALIA

Met ingang van 16 februari 2000, vooralsnog voor 6 maanden, is **Heske Sprenkels** 1 dag per week in dienst van de NSOB; daarnaast is zij werkzaam als Testspecialist Informatie Technologie. Binnen de NSOB houdt Heske zich voornamelijk bezig met de leergang Overheid als Arbeidsorganisatie. In de komende periode zal worden bezien of een vervolg mogelijk en wenselijk is.

Eveneens met ingang van 16 februari 2000 is **Bart Bosman** in dienst getreden van de NSOB. Hij is projectmanager van de opleiding Master of Public Administration en houdt zich daarnaast onder andere bezig met de Individuele Leertrajecten Algemene Bestuursdienst, de leergang Inzicht in Bestuurlijke Verhoudingen en de inhoudelijke coördinatie van de Nieuwsbrief. Bart is afkomstig van de Universiteit Leiden; van 1997 tot februari 2000 was hij secretaris van het faculteitsbestuur van de juridische faculteit.

Op 1 maart 2000 is **Hetty Fischer** als secretaresse van Roel in 't Veld gestart. Zij volgde Ada Out op. Hiervoor werkte zij bij de Faculteit Geneeskunde (Universiteit Leiden); daarnaast rondde zij haar studie geschiedenis af. Hetty is aangesteld bij de Utrechtse School, maar heeft haar werkplek in het NSOB gebouw (Bestad kamer).

Per 1 maart 2000 is **Elsbeth Prins** als promovenda aangesteld. Zij studeerde bedrijfskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen en was daarna o.a. werkzaam als junior consultant bij Andersen Consulting. Elsbeth zal drie dagen per week werken aan haar promotieonderzoek en twee dagen per week advieswerk doen.

-0-

	AGENDA
18 mei	Werkgeversbijeenkomst MPA, jaargroep 1999-2001
19 mei	Afstuderen eerste leergang Master of Crisis and Disaster Management
	Hemelvaartsdag; NSOB gesloten
1 juni	NSOB gesloten
2 juni	Tweede Pinksterdag; NSOB gesloten
12 juni	Presentatie projecten toepassingsfase MPA, leergang 1998-2000
23 juni	Graduation Day MPA, leergang 1998-2000
1 juli	Sluiting inschrijving MPA 2000-2002 Sluiting inschrijving IML VII
24 juli tot 4 augustus	NSOB gesloten (zomervakantie)
	Sluiting inschrijving leergang Europa en decentrale overheden
15 augustus	Introductiedag MPA 2000-2002
1 september	Sluiting inschrijving Modules Europese Staten
	Introductiedag IML VII
6 september	<ul style="list-style-type: none"> • Slotdag IML IV
14 september	<ul style="list-style-type: none"> • Start derde leergang Master of Crisis and Disaster Management